

Protocol beoordeling verzoeken tot aanpassingen in KringloopWijzer als gevolg van nieuwe producten

Versie januari 2020

Jaarlijks wordt de productieversie van de Centrale Database KringloopWijzer (CD KLW) vernieuwd. De vernieuwingen kunnen enerzijds betrekking hebben op technische aanpassingen, zoals een wijziging van de invoerschermen en anderzijds op inhoudelijke aanpassingen van de rekenregels voor het verbeteren van de nauwkeurigheid en reikwijdte van de KLW. Deze notitie beschrijft allereerst de algemene werkwijze waarop voorgestelde aanpassingen worden beoordeeld en de besluitvorming over de invoering. Daarnaast wordt het protocol voor door derden/bedrijven ingediende verzoeken beschreven.

1. Algemene werkwijze en tijdpad

Melkveehouders moeten na afloop van het kalenderjaar – als alle benodigde gegevens over het afgelopen jaar bekend zijn – een KringloopWijzer (KLW) invullen met behulp van de CD KLW. CD KLW versie x heeft betrekking op de gegevens en berekeningen van het kalenderjaar x.

Uitgangspunt is dat de nieuwste productieversie van de CD KLW per 1 oktober getest en operationeel is.

Via het PPS project ‘Op weg naar een klimaatneutrale en emissiearme melkveehouderij met de KringloopWijzer’ – looptijd 2020 t/m 2023- worden verbeteringen in nauwkeurigheid en reikwijdte onderzocht en afhankelijk van de uitkomst worden aanpassingen voorgesteld voor de nieuwe productieversie van de CD KLW.

Wensen en suggesties voor aanpassingen worden door de Stuurgroep Wetenschappelijke Doorontwikkeling KringloopWijzer¹ die dit project aanstuurt, geprioriteerd en opgenomen in het jaarlijkse werkplan. Door de Stuurgroep Praktijkimplementatie KLW van ZuivelNL wordt dit werkplan geaccordeerd.

Jaarlijks wordt in overleg tussen ZuivelNL, WUR en het Ministerie van LNV een besluit genomen over de voorgestelde aanpassingen en wordt de nieuwe CD KLW productieversie vastgesteld.

Tijdpad

Voor aanpassingen is het volgende tijdpad afgesproken:

- Eind jaar x opstellen werkplan voor jaar x+1 door Stuurgroep Wetenschappelijke Doorontwikkeling KringloopWijzer;
- Vervolgens goedkeuring werkplan en toezegging financiering door ZuivelNL;
- Op basis van onderzoek door WUR en/of door derden aangedragen kennis² en/of gebruikerswensen³ wordt door WUR de software van de ontwikkelversie KLW aangepast en getest;

¹ Deze stuurgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van LTO, NZO, Duurzame Zuivelketen, Nevedi, VLB, Ministerie van LNV, WUR en ZuivelNL.

² WUR beoordeelt of de door derden aangedragen kennis voldoende wetenschappelijk onderbouwd is om te kunnen worden meegenomen in de prioriteitstelling van de ontwikkelversie van de KLW. Derden kan ook WUR kennis zijn, die ontwikkeld is buiten deze PPS.

³ In het kader van het project is een gebruikersgroep ingesteld bestaande uit vertegenwoordigers van o.a. de diervoederindustrie, accountants, boekhoudbureaus en zelfstandige adviseurs.

- Uiterlijk 1 april worden de aanpassingen in rekenregels en invoerschermen voor de productieversie vastgesteld;
- Uiterlijk 1 juli beslissen ZuivelNL, WUR en LNV gezamenlijk welke aanpassingen worden doorgevoerd in de nieuwste productieversie;
- Uiterlijk 1 oktober zijn de aanpassingen in de rekenregels en invoerschermen van de productieversie doorgevoerd en getest;

(NB: Voorgaand tijdpad is gebaseerd op significante aanpassingen. Kleine technische aanpassingen die geen invloed hebben op de uitkomsten kunnen tussendoor gebeuren).

2. Verzoeken tot aanpassingen door derden/bedrijven als gevolg van nieuwe producten

Derden kunnen ook een verzoek om aanpassingen van de CD KLW indienen bij ZuivelNL. Deze worden meegenomen in de jaarlijkse prioriteitstelling en afhankelijk daarvan opgenomen in het werkplan.

Ook bedrijven die nieuwe producten ontwikkeld hebben en op de markt gebracht hebben, kunnen een verzoek tot aanpassing indienen bij ZuivelNL. Hierbij gaat het om producten, die volgens de producent een gunstige invloed hebben op de milieuemissies⁴ en op de uitkomsten van de KLW. Bij deze nieuwe producten kan men denken aan o.a. additieven in het veevoer en/of kunstmestsamenstelling en/of toevoegmiddelen in de dierlijke mest.

Vanwege de commerciële belangen van producenten is een transparante en onafhankelijke procedure noodzakelijk voor het al of niet aanpassen van de rekenregels in de KLW voor nieuwe producten.

Beoordeling nieuwe producten

ZuivelNL onderkent het belang van het kunnen aanpassen van de rekenregels, in de KLW die uiteindelijk kunnen resulteren in een aanpassing van een generieke emissiefactor naar een product-specifieke⁵ factor. Het is echter niet de bedoeling dat op basis van inzichten van bedrijven de basis, structuur en rekenwijze van de KLW worden aangepast. Feitelijk besluiten ZuivelNL en LNV over het jaarlijkse werkplan van het project. Vervolgens besluiten ZuivelNL, WUR en LNV over de aanpassingen van de productieversie in de CD KLW.

Bij de beoordeling van de milieuemissies van nieuwe producten wordt zoveel mogelijk gebruik maken van reeds bestaande instituties en protocollen. Dit betreft (zie ook bijlage 1):

- Algemene adviezen en de beoordeling van nieuwe (grondstoffen voor) meststoffen door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM);
- De emissieberekeningen door de CDM werkgroep Nationaal Emissiemodel voor Ammoniak (NEMA);
- Nieuwe ammoniakemissiefactoren door de Technische Advies Pool (TAP) Regeling Ammoniak en Veehouderij (Rav).

⁴ Hierbij gaat het om nitraat, stikstofgas, ammoniak, methaan, koolstofdioxide en lachgas. Fosfaat staat niet in dit rijtje, omdat een betere benutting gaat blijken uit de uitkomsten van de KLW.

⁵ In de KringloopWijzer zal niet de productnaam uniek zijn, maar de werkzame stof of het werkingsmechanisme dat invloed heeft op de emissies of uitspoeling.

De Stuurgroep Wetenschappelijke Doorontwikkeling KLW volgt de besluitvorming door de overheid gebaseerd op de adviezen van CDM en TAPRav, alsmede het NEMA rekenmodel. Indien één van deze commissies ten aanzien van een product specifieke claim het oordeel velt dat de claim voldoende onderbouwd is, dan kan het resultaat daarvan worden ingebouwd in de KLW.

Het stellen van prioriteiten is noodzakelijk, omdat het budget beperkt is. Bij het opnemen in het werkprogramma van KLW en het later eventueel inbouwen in de volgende jaarlijkse aanpassing van de productieversie CD KLW, worden de volgende beoordelingscriteria gehanteerd:

- Effectiviteit (in welke mate leidt dit product tot minder milieuemissies op bedrijfsniveau);
- Het product heeft geen negatief effect op andere factoren, zoals bijvoorbeeld diergezondheid en -welzijn, voedselveiligheid en melkqualiteit;
- Het huidige (en mogelijk toekomstig) gebruik in de melkveehouderijsector;
- Kosten van aanpassing van de programmatuur;
- De mate waarin de invoergegevens uitgebreid moeten worden (gebruikersgemak) en geborgd kunnen worden;

Protocol beoordeling product-specifieke aanpassingen

1. Aanvraag

Aanvragen voor product-specifieke aanpassingen van de KLW kunnen worden ingediend bij ZuivelNL.

Voor nieuwe (grondstoffen van) meststoffen en veevoer(-additieven) geldt als voorwaarde, dat deze officieel zijn toegelaten op de Nederlandse markt. Huisvestingsystemen en voer- en managementmaatregelen, die een bijzondere ammoniak emissiefactor claimen dienen opgenomen te zijn in de bijlage van de Regeling ammoniak en veehouderij.

Het aanvraagformulier (zie bijlage) kan worden gedownload van de website van ZuivelNL.

Aangetoond dient te worden dat in realistische omstandigheden de product-specifieke aanpassing leidt tot positieve afwijking van de dan geldende berekeningen van de KLW.

Indien besloten wordt tot een wetenschappelijke beoordeling (zie 3.) zal een bedrag van € 10.000 in rekening worden gebracht.

2. Bij de aanvraag dient onderbouwing te worden gevoegd van een aantal zaken;

- Een beschrijving van de gewenste aanpassing van KLW;
- De onafhankelijke wetenschappelijke onderbouwing, gepubliceerd in een internationaal peer reviewed tijdschrift, van de productclaim;
- Een analyse en onderbouwing van het te verwachten effect van de aanpassing van KLW in de van toepassing zijnde omstandigheden;
- De huidige (en de potentiële) toepassing van het product in de Nederlandse melkveehouderijsector;
- Gegevens betreffende de aanvrager.

In de bijlage bij het aanvraagformulier wordt aanvullend een aantal richtlijnen gegeven betreffende de voor de beoordeling gewenste informatie.

3. Wetenschappelijke beoordeling

De Stuurgroep Wetenschappelijke Doorontwikkeling KLW bepaalt of de voorgestelde aanpassing in het werkplan wordt opgenomen. Zo ja, dan beoordeelt een onafhankelijke kennisinstelling (bijvoorbeeld WUR, ILVO etc.) binnen zes maanden na indiening van de volledige aanvraag de wetenschappelijke onderbouwing van de claim (effect in emissiereductie) van het product.

De beoordeling van de onafhankelijke kennisinstelling wordt getoetst door deskundigen uit de sector, die op basis hiervan een advies opstellen voor de Stuurgroep Wetenschappelijke Doorontwikkeling KLW.

4. Inbouw

Bij een positieve beoordeling en advies van de deskundigen zal inbouw in de KringloopWijzer niet automatisch plaatsvinden, omdat naast de wetenschappelijke onderbouwing ook andere criteria worden meegewogen in het besluit van ZuivelNL (bijvoorbeeld kosten programmeren, noodzakelijke aanpassingen invoer, (potentieel) gebruik e.d.).

Bijlage 1 CDM, NEMA en Rav

Toelating nieuwe meststoffen CDM

Meststoffen mogen verhandeld worden indien ze voldoen aan de in de (uitvoeringsbesluiten van) de Meststoffenwet opgenomen generieke voorschriften op het gebied van landbouwkundige werking, milieueisen en etikettering. De meeste minerale meststoffen zijn op grond van een Europese verordening automatisch toegelaten op de Nederlandse markt.

In een aantal gevallen zijn potentiële meststoffen uitgesloten van de 'automatische' toelating. Dit geldt voor afval- en reststoffen als meststof of als grondstof voor meststofproductie. Eén van de taken van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) is het (wetenschappelijk) beoordelen van nieuwe (grondstoffen voor) meststoffen en co-vergistingsmaterialen (digestaat) op hun landbouwkundige betekenis en milieubezwaarlijkheid en adviseert de overheid over de toelating. Bij een positief besluit wordt deze meststof toegelaten door opname op een positieve lijst (bijlage Aa van de uitvoeringsregeling).

Emissies NEMA en TAPRav

De CDM-werkgroep NEMA (National Emission model for Agriculture) rapporteert jaarlijks de landelijke emissies van ammoniak (NH₃) en vanaf 2013 ook methaan (CH₄), lachgas (NO₂), stikstofdioxide (NO_x) en fijn stof door de veehouderij in Nederland. Voor CO₂ berekent NEMA geen emissies.

De ammoniakemissie (NH₃) uit dierlijke mest en kunstmest wordt berekend op basis van emissiefactoren:

- Stal, opslag, beweiding, kunstmest en mesttoediening;
- Differentiatie naar stalsysteem, toedieningstechniek, kunstmestsoort etc.

De ammoniakemissiefactor voor huisvesting wordt gebaseerd op de Regeling ammoniak en veehouderij en door NEMA omgezet in TAN⁶/NH₃- excretie.

De ammoniakmodule in de KringloopWijzer werkt met emissiefactoren, die NEMA heeft gepubliceerd. Ook bij broeikasgassen worden de door NEMA gepubliceerde emissiefactoren gebruikt..

De Technische Advies Pool Regeling Ammoniak en Veehouderij (TAPRav) beoordeelt van nieuwe huisvestingsmethoden en voer- en managementmaatregelen de ammoniakemissie en adviseert de overheid. De overheid stelt de ammoniakemissie van dit systeem vast, waarna het wordt opgenomen in de bijlage van de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav).

⁶ Totaal ammoniaktaal stikstof

Bijlage 2 Aanvraagformulier verzoek om aanpassing KringloopWijzer door bedrijven

1. Contactgegevens

Naam bedrijf	
Naam contactpersoon	
Postadres	
Postcode en plaats	
Land	
Telefoonnummer	
E-mailadres	
Kamer van Koophandel nummer	

2. Samenvatting (maximaal 2 A4) in het Nederlands waarin:

- Een korte beschrijving wordt gegeven van het product en de wijze van toediening.
- De werking, effectiviteit (in welke mate leidt dit product tot minder milieuemissies op bedrijfsniveau zonder negatieve effecten op andere bedrijfsfactoren) en de verwachte aanpassing van de KringloopWijzer (inclusief benodigde invoer);
Om bedrijven die een aanvraag (willen) indienen is een aantal richtlijnen bijgevoegd betreffende wenselijke informatie.
- Het huidige (en mogelijke toekomstige) gebruik in de Nederlandse melkveehouderij.

3. Kopie peer reviewed artikelen (minimaal 2)

4. Inzenden naar ZuivelNL

U kunt dit formulier en bijlage(n) mailen naar:

ZuivelNL

t.a.v. Willem Koops

Postbus 93453

2509 AL Den Haag

+31 6 46968836

koops@zuivelnl.org

Richtlijnen betreffende gevraagde informatie

Deze richtlijnen zijn niet bedoeld om aan te geven welke informatie vereist is, maar zijn bedoeld om (toekomstige) aanvragers een indicatie te geven voor de onderbouwing van een aanvraag. Hoewel een deel van de richtlijnen specifiek betrekking heeft op een veevoeradditief zijn ze ook relevant voor andere producten.

1. Werkingsmechanisme product

Beschrijving van de actieve component(en) in de samenstelling met mogelijke werking op de emissiereductie.

2. Wijze van toediening

Geadviseerde toediening (in het mengvoer of door de melkveehouder of ..) en dosering voor het best mogelijke effect op de emissiereductie.

Bij verwerking in het mengvoer zijn fabrikanten ook geïnteresseerd in de stabiliteit, persstabiliteit en homogeniteit van het product.

3. Effect van toevoeging van het product aan het voer op de emissiereductie:

- Proef(ven) uitgevoerd met melkgevende koeien op een gemiddeld tot hoog productieniveau;
- Minimaal 2 wetenschappelijk uitgevoerde en in peer reviewed journals gerapporteerde proeven;
- Goede en gedetailleerde beschrijving proefopzet inclusief rantsoensamenstelling, lichaamsgewicht en volledige weergave resultaten;
- Gevalideerde en betrouwbare meetmethode van methaanproductie;
- Na een aanpassingsperiode een meetperiode van minimaal 8 weken met weergave van verloop in de tijd ter beoordeling van persistentie van de reductie. Het is belangrijk te kunnen beoordelen of het product een tijdelijke of permanente werking heeft;
- Significante ($p < 0,05$) daling van de emissiereductie per kg droge stof opname;
- Effect op opname, verteerbaarheid, melkproductie, diergezondheid en melkkwaliteit.

4. Melkkwaliteit

Het is aan de aanvrager te onderbouwen, in hoeverre het product mogelijk invloed heeft op de kwaliteit (inclusief smaak en geur) en -verwerkbaarheid van de melk.

Hierbij gaat het enerzijds om de reguliere onderzoek parameters van boerderijmelk betreffende samenstelling (zoals vet-, eiwit- en lactosegehalte) en kwaliteit (zoals cel- en kiemgetal, sporen, vriespunt, ureum en vrije vetzuren) en anderzijds mogelijke aanvullende analyses, zoals melkvetsamenstelling (individuele vetzuren) en residuen/metaboliëten van het additief. Bij het (deels) ontbreken van deze informatie, wordt een "expert opinion" op prijs gesteld.

5. Effect op overige milieuemissies

Hierbij denken we aan inzicht op andere milieuemissies op bedrijfsniveau om te voorkomen dat het gebruik van een product de milieuemissie van een bepaalde stof vermindert, maar tegelijkertijd de uitstoot van andere verhoogt.